

Temyiz Eden (Davacı) : Hasan Ertekçe Mirasçısı
Yılmaz Ertekçe
Çakabey Mah. Sarnıç Mevkii Küme Evleri No:2
Çeşme/İZMİR

Karşı Taraf (Davalılar) : 1- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
Cinnah Caddesi No:100/9 Çankaya/ANKARA
2- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-ANKARA

Vekili : Hukuk Müşaviri H. Gülce Atilla (Aynı yerde)

Davalı Yanında Müdahil : ABK Çeşme Rüzgar Enerji Santrali Enerji Elektrik
Üretim A.Ş

Vekili : Av. Arsin Demir
Adalet Mah. 2131/18 Sk. No:16 K:1 D:2 Bayraklı/İZMİR

İstemin Özeti : İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 11/05/2016 tarihli,
E:2014/276, K:2016/681 sayılı kararın, usul ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek bozulması
istenilmektedir.

**Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile ABK Çeşme Rüzgar Enerji Santrali Enerji Elektrik
Üretim A.Ş'nin Savunmasının Özeti** : Temyiz edilen kararda bozma nedenlerinden hiçbirisi
bulunmadığından, usul ve kanuna uygun olan kararın onanması gerektiği savunulmaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun Savunmasının Özet: Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Zübeyde BULUR

Düşüncesi : Dosyanın incelenmesinden, mevzuat hükümleri ve ilke kararları, koruma amaçlı nazım imar planı ve uygulama imar planı tanımları gözününde bulundurulduğunda, davaya konu imar planlarının, doğal ve çevresel değerlerin, etkileşim geçiş sahası da dikkate alınarak sürdürülebilirliğini, mutlak korunmasını ve gelecek nesillere intikalini sağlamak amacıyla koruma esaslarını ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklılaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esaslarını, yoğunluklarını ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararlarını içeren bir plan niteliğinde bulunmadığı, alanın doğal sit niteliği gözardı edilerek, parçacıl ve noktasal kullanım kararları getirildiği, dolayısıyla bütünlük bir niteliğinin bulunmadığı görülmektedir.

Bu itibarla, plan sınırları içinde ve dışında çok büyük bir alanın doğal sit alanında kaldığı göz önünde bulundurulduğunda, imar planlarının, sadece rüzgar enerji santrali alanına yönelik kullanım kararları getirdiği, etrafındaki yerleşim ve sosyal-teknik alt yapı alanları ve ulaşım ağı ile nasıl ilişkilendirileceğine ilişkin bir düzenleme içermediği gibi doğal çevrenin yaşanabilir, sürdürülebilir biçimde korunması için alana özgü stratejileri üretmekte yetersiz kaldığı anlaşıldığından, davaya konu koruma amaçlı imar planlarında plan yapım yöntem ve tekniklerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uyarlık görülmemiştir.

Öte yandan, uyuşmazlığa konu mahkeme kararında atıf yapılan başka davacılar tarafından açılan davaya konu imar planlarına karşı açılan davada, davanın reddi yolunda İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 07/04/2016 tarihli, E:2014/874, K:2016/544 sayılı karar, Danıştay Altıncı Dairesinin 16.02.2017 tarihli, E:2016/11233, K:2017/1052 sayılı kararıyla yukarıda belirtilen gerekçelerle bozulmuş ve söz konusu kararın düzeltilmesi istemi ise Danıştay Altıncı Dairesinin 13/12/2017 tarihli, E:2017/6603, K:2017/10746 sayılı kararıyla reddedilmiştir. Ayrıca "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 28.05.2015 tarihli, E:2014/656, K:2015/956 sayılı kararın da Danıştay Ondördüncü Dairesinin 21.06.2016 tarihli, E:2015/9106, K:2016/5087 sayılı kararıyla bozulmasına karar verilmiştir.

Mahkeme kararının kamulaştırma işlemine ilişkin kısmına gelince,

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2016/13641

Karar No : 2017/11818

Davacı tarafından, bedel tespit ve tescil davasından sonra dava konusu taşınmazın bir kısmının kamulaştırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 07.03.2013 tarihli, 4307-83 sayılı kararı ile bu kararın dayanağı olan düzenleyici işlem niteliğinde bulunan imar planlarının iptalinin istenildiği görüldüğünden, dava konusu koruma amaçlı imar planları hakkında yukarıda belirtilen hususlar değerlendirilerek karar verildikten sonra kamulaştırma işlemi hakkında da, bu karar doğrultusunda bir karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulü ile mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, davacıların maliki oldukları İzmir İli, Çeşme İlçesi, Musalla Mahallesi, 484 ada, 3 parsel sayılı taşınmazın 3,78 m²'sinin rüzgâr enerjisine dayalı üretim ve yardımcı tesislerin kurulması amacıyla kamulaştırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 07.03.2013 tarihli, 4307-83 sayılı işlemi ile 28.03.2013 onay tarihli, 3161 sayılı 1/5000 ölçekli ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planlarının iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; aynı planların istemiyle başka şahıslar tarafından Mahkemelerinin E:2014/874 sayılı dosyasında açılan davada yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda özetle, dava konusu alanını doğal bütünlüğünü ortadan kaldıracak ve bölgenin sahip olduğu doğal, ekonomik ve kültürel yapısında bozulmaya yol açacak niteliğinin olmaması nedeniyle üst ölçekli planın ortaya koyduğu temel planlama ilkeleri ve plan kararlarıyla çelişmediği, Türkiye Rüzgâr Enerjisi Potansiyel Atlası (REPA) verilerine göre ülke genelinde önemli potansiyel taşıyan Çeşme bölgesinde rüzgâr enerji santrali kurulmasına ilişkin olarak hazırlanan dava konusu 1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı arazi kullanım kararının, bölgenin potansiyellerini gözeten, kalkınma stratejileri ile uyumlu ve ekonomik hedefler ile tutarlı olduğunun değerlendirildiği, ancak dava konusu imar planlarının, yalnızca proje alanı sınırları içerisinde önerilen (türbinler arası bağlantı yolu, türbin ve geri saha alanı, şalt sahası, açık depo alanı) arazi kullanımlarının dış sınırlarını dikkate alacak biçimde hazırlandığı, dava konusu koruma amaçlı imar planlarının yalnızca proje alanı içinde öngörülen arazi kullanımlarının dış sınırlarını esas alacak biçimde mevzi imar planı tekniği ve mantığıyla hazırlanmasının plan tekniğine, planlama ilkelerine ve yasal mevzuata uygun olmadığı tespitlerine yer verildiği, dosyadaki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonucu ise, dava konusu alanda kurulması planlanan Çeşme RES Projesi kapsamında 11.03.2010 tarihinde EPDK tarafından 29.05.2008 tarihinden itibaren 49 yıllık süreyle üretim faaliyeti göstermek üzere ABK Çeşme Rüzgâr Enerji Santrali Enerji Elektrik Üretim AŞ.'ye üretim lisansı verildiği, 19.09.2011 tarihinde Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nün 42612 sayılı yazısı ile 13443 hektar kuru tarım arazisinin tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun görüldüğü, 10.11.2011 tarihli İzmir Orman İşletme Müdürlüğü'nün 2244 sayılı yazısı ile rüzgâr enerji santrali için koruma amaçlı imar planı yapılacak alanın orman sınırları dışında olduğunun bildirildiği, BOTAŞ'ın 16.11.2011 tarihli, 33600 sayılı yazısı ile söz konusu bölgede tesislerinin bulunmadığının belirtildiği, 07.12.2011 tarihli yazı ile Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Başkanlığı DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü'nce rüzgâr enerji santrali için koruma amaçlı imar planı yapılmasında idarelerince herhangi bir sakınca bulunmadığının, DSİ 2. Bölge Müdürlüğü'nün 21.12.2011 tarihli 485328 sayılı yazısı ile rüzgâr enerji santrali için koruma amaçlı imar planı yapılmasında idarelerince herhangi bir sakınca bulunmadığının, Türk Telekom A.Ş.'nin 01.12.2011 tarihli, 024598 sayılı yazısı ile rüzgâr enerji santrali için koruma amaçlı imar planı yapılmasında idarelerince herhangi bir sakınca bulunmadığının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 11.09.2012 tarihinde, İzmir-Manisa-Kütahya Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı kararları açısından görüşlerinin olumlu olduğunun bildirildiği, dava konusu alanda faaliyet göstermek üzere müdahil ABK Çeşme Rüzgâr Enerji Santrali Enerji Elektrik Üretim AŞ.'ye İzmir Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün 21.05.2008 tarihli, 492 sayılı kararıyla, "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verildiği, anılan kararın iptali istemiyle açılan davada

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2016/13641

Karar No : 2017/11818

Mahkemelerinin 28.05.2015 tarihli, E:2014/656 K:2015/956 sayılı kararı ile davanın reddine karar verildiği, dava konusu plan kararlarının müdahil şirkete verilen lisans kapsamında hazırlanan projenin ilgili idarelerden gerekli izinlerin alınması sonrasında plana aktarılması mahiyetinde olduğu, alt ölçekli planlar yoluyla yatırımlarının gerçekleştirilebilmesinin üst ölçekli plan hükümlerinde olanaklı kılınmış olması karşısında üst ölçekli plan hükümleri ile çelişmediği, öte yandan, bilirkişi raporunda dava konusu koruma amaçlı imar planlarının benzer niteliğe sahip diğer alanlarla sürekliliği, bütünlüğü, uyumu dikkate alınarak "bütünleşik" bir yaklaşım içinde, proje alanı çevresinde yer alan diğer yerleşim alanları ve imar planı kararlarıyla ilişkilendirilmeden hazırlandığı yolundaki tespitin ise, sit alanının çok büyük bir bölgeyi kapsamaması ve dava konusu imar planları ile amaçlanan projenin plana aktarılmasından ibaret olması nedeniyle bu hususun planları sakatlar nitelikte olmadığı, bu durumda imar mevzuatına ve koruma esaslarına uygun dava konusu imar planlarında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı, taşınmazın kamulaştırılmasına ilişkin 07.03.2013 tarihli, 4307/83 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararına gelince, taşınmazın rüzgâr enerji santrali projesi kapsamında onaylanan imar planlarında çok küçük bir kısmının servis yolu sahasında kaldığı, projeye yönelik olarak düzenlenen "ÇED Gerekli Değildir" kararının ve imar planlarının iptali istemiyle açılan davaların reddedilmesi karşısında taşınmazın bir kısmının imar planı kararları doğrultusunda işlem tarihinde yürürlükte bulunan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 15/c maddesi uyarınca kamulaştırılması yolundaki işlemde mevzuata ve hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanununun 5.maddesinde, nazım imar planı, varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan plan; uygulama imar planı ise, tasdikli halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plan olarak tanımlanmış, söz konusu Kanun ve ilgili Yönetmeliklerde, alt ve üst ölçekli imar planlarının birbiri ile uyumlu olması ve planlama sürecinde plan kademelenmesine uygunluğun sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun "Amaç" başlıklı 1. Maddesinde, "Bu Kanunun amacı, korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir." hükmü yer almış; "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. maddesinde, "**sit**; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları; kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar olarak tanımlanırken, **koruma amaçlı imar plânı**": "Bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; halihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım

ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlardır." şeklinde tanımlanmıştır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde, "Sit; Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar" olarak tanımlanmış, Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmeliğin 1. maddesinde, "Bu Yönetmeliğin amacı, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda yapılacak planlar ile doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması, yapım esasları, gösterimi, onaylanması, uygulaması, denetimi ve bu planları hazırlayacak müelliflerin nitelikleri ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir." düzenlemesi yer almış, 3.maddesinde, doğal (tabii) sit" jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlar" olarak, koruma amaçlı imar planı ise, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen doğal sit alanları ve kentsel, arkeolojik, tarihi sit alanları ile çakışan doğal sit alanlarının büyüklüğü ve özelliğine göre, doğal ve çevresel değerlerin etkileşim geçiş sahası da dikkate alınarak sürdürülebilirliğini, mutlak korunmasını ve gelecek nesillere intikalini sağlamak amacıyla halihazır haritalar ve mülkiyet verilerine dayalı olarak, gerekli asgari meslek gruplarının ortak çalışması ile istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esaslarını, sağıklaştırma, yenilenme projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve varsa taşıt ulaşımını, altyapı tesislerinin tasarım esaslarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanacak, hazırlanacak hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları, tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar planları olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin "Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planları" başlıklı 5. maddesinde, "Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planları aşağıdaki ilkeler doğrultusunda hazırlanır.

a) Bir alanın doğal sit alanı olarak ilanı veya statü değişikliği, bu alanda her ölçekteki plan uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim geçiş sahası göz önünde bulundurularak varsa çevre düzeni plan kararları ve notları, alanın sit statüsü, doğal sit ilanına dair gerekçe raporu veya biyoçeşitlilik raporu dikkate alınarak yeniden gözden geçirilir ve Bakanlıkça onaylanır.

b) Koruma amaçlı imar planı yapıncaya kadar, önceki uygulama imar planları da dikkate alınarak, Bölge Komisyonu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları Bakanlığın uygun görüşüyle belirlenir. İlgili İdareler söz konusu alanda on sekiz ay içinde koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planlarını hazırlayıp incelenmek üzere il müdürlüğüne iletir. İl müdürlüğü tarafından inceleme raporu ile birlikte planların Bölge Komisyonuna intikali sağlanır. On sekiz aylık süre içinde zorunlu nedenlerle planlar sonuçlandırılmadığı takdirde Bölge Komisyonunca gerekçeli olarak bu süre üç yıla kadar uzatılabilir. Ancak; uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarına göre hiçbir uygulama yapılamaz.

c) Tabiat varlıkları, doğal, tarihi, arkeolojik ve kentsel sitler ile koruma statüsü bulunan diğer alanların çakıştığı yerlerde ilgili bakanlıkların koruma ve kullanma esaslarına ilişkin görüşü alınır.

ç) Planların yargı kararları ile uygulamasının durdurulması veya iptal edilmesi halinde ilgili Bölge Komisyonunca geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları mahkeme kararı gözetilerek Bakanlığın uygun görüşüyle yeniden belirlenir.

d) Koruma amaçlı imar planlarının varsa etkileşim geçiş sahası ile doğal sit alanının bütününe kapsayacak şekilde veya Genel Müdürlükçe uygun görülen etaplar halinde, içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkileri kurularak hazırlanması esastır. Ancak, farklı idari sınırlarda kalan alanların planları, varsa üst ölçekli plan kararlarına uymak ve plan birlikteliğini sağlamak koşuluyla yaptırılabilir.

e) Bakanlar Kurulu kararı ile yapı yasağı getirilen alanlar içerisinde Genel Müdürlükçe

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2016/13641

Karar No : 2017/11818

tespit edilecek alanı kapsayacak şekilde yapı yasağına ilişkin imar planları yapılabilir.

f) Koruma amaçlı imar planlarındaki kullanım kararlarının ve yapılaşma koşullarının, alanda tabiat varlıklarına ilişkin varsa biyoçeşitlilik gibi araştırmalar doğrultusunda belirlenmesi esastır.

g) Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 8 inci maddesinin tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunların koruma alanlarının tespit ve tescili dışında kalan yetkileri düzenleyen hükümleri ile aynı Kanunun 17 nci maddesinin (a) bendi hükümleri uygulanmaz. " kuralına yer verilmiştir.

Öte yandan, 19.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 6. maddesinin 2. fıkrasında, doğal sit alanlarının, kesin korunacak alanlar, nitelikli doğal koruma alanları ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanları olarak üç kategoriye ayrıldığı belirtilmiş ve devamındaki maddelerde bu alanların özellikleri ve ne tür faaliyetlere izin verileceğine ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, geçici 1. maddesinde ise, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce herhangi bir korunan alan statüsü verilmiş alanların koruma statüsünün, bu Yönetmelik gereğince yeniden değerlendirme yapıncaya kadar devam ettirileceği, bu alanlara ilişkin yürürlükteki koruma amaçlı imar planlarının geçerli olduğu düzenlenmiştir.

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 740 sayılı ilke kararı ile değiştirilmiş Doğal (Tabii) Sitler, Koruma Ve Kullanma Koşulları ile ilgili 728 sayılı ilke kararında, doğal (tabii) sit, jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlar olarak tanımlanmış, bu alanlarda yapılacak tespit çalışmalarında, alanın özelliğine göre ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınmasının esas olduğu, I. derece doğal (tabii) sit, bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlar olarak tanımlanmış ve bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağı, ancak; kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı, doğalgaz hattı, GSM baz istasyonu ve benzeri) uygulamalarının koruma bölge kurulunun uygun göreceği şekliyle yapılabileceği belirtilmiştir.

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 688 sayılı ilke kararında, dünyada çevreyi olumsuz etkilemeyecek kaynaklardan yararlanmanın küresel ölçekte çevrenin korunabilmesi için giderek önem kazandığı bir süreçte, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de rüzgar enerjisi santrallerinin yapımının prensip olarak uygun görüldüğüne, genelde desteklenmesi ve özendirilmesi politikası kapsamında; doğal sit alanlarında, rüzgar enerjisi santralleri yapılacak yerlerin özellikleri ve konumları, alana ilişkin daha önce alınmış koruma kurulu kararları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları görüşleri gözönüne alınarak koruma kurullarınca değerlendirilebileceği karara bağlanmıştır.

Öte yandan, 05.01.2017 tarihinde alınan 98 sayılı Doğal Sit Alanlarında Rüzgâr Enerjisi Santralleri (RES) İlke Kararında, "Doğal sit alanlarında yapılacak RES projelerine ilişkin Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarına gelen başvuruların değerlendirilmesinde 688 sayılı ilke kararında belirtilmeyen hususlarda, bilimsel temele dayalı karar alma bütünlüğünü sağlamak amacıyla Merkez Komisyonu İlke Kararı alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Doğal sit alanlarında Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte tanımlanan kategorilere göre;

A) Kesin Korunacak Hassas Alanlarda, RES projelerine izin verilmeyeceğine, Ancak;
- Mevcut tesislerin izin süresince faaliyetlerinin devam edebileceğine,
-Bu tesislerde yeni türbin eklenerek veya alan değiştirilerek kapasite artışına gidilemeyeceğine,

Aşağıda içeriği belirtilen bilimsel raporun hazırlanması ve Bölge Komisyonunca uygun bulunması halinde,

- Türbin kapasitesinin artırılabilmesine ve/veya izin süresinin uzatılabilmesine,

- Koruma amaçlı imar planı onayı yapılmış fakat statü değişikliği nedeni ile bu alanlarda kalan yatırımların devam edebileceğine,

Bilimsel Rapor;

1. Alanı gösterir uydu görüntüleri, harita, koordinat, görsel veriler ve mevcut koruma statüleri gibi alanın genel özellikleri,
2. Alanın floristik özellikleri,
3. Memeli ve kuşlar açısından alanın faunistik özellikleri,
4. Alanın jeolojik, hidrojeolojik özellikleri,
5. Alana olası etkilerin değerlendirildiği kanaat ve önerileri içerir.

Rapor en az doktora düzeyinde; bitki sistematigi uzmanı, mamalog, ornitolog, ekolog ile jeolog veya hidrojeologdan oluşan en az 5 kişilik uzman ekip tarafından hazırlanmalı, en az bir arazi çalışması yapıldığı tutanak ve görsellerle belgelendirilmelidir. Alanın özelliğine göre gerek görülmesi halinde, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kurum görüşleri alınmalıdır.

B) Nitelikli Doğal Koruma Alanları ile Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanlarında;

1-a) Mevcut tesislerin faaliyetlerinin devam edebileceğine,

b) Koruma amaçlı imar planı onaylanmış projelerin devam edebileceğine,

2-a) Yeni tesis taleplerinde rüzgâr türbinlerinin kesin korunacak hassas alanlara en az 300 metre mesafede olması,

b) Kuş göç yollarından en az 300 m uzaklıkta olması ve bu alanlarda rüzgâr türbinlerine otomatik durdurucu radar sistemlerinin kurulması, koşullarıyla tescile esas ekolojik temelli bilimsel araştırma raporları, alana ilişkin alınmış komisyon kararları ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri göz önüne alınarak Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarınca değerlendirilebileceğine" karar verilmiştir.

Görüldüğü üzere doğal sit alanı ilan edilen yerlere ilişkin yeni düzenlemeler ve ilke kararlarıyla yeni bir sınıflandırma ile birlikte yapılabilecek faaliyetlere ilişkin yeni kriterler ve yasaklar getirilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, uyumsuzluğa konu taşınmazları da kapsayan alanda rüzgar enerji santrali kurulması amacıyla proje hazırlandığı, söz konusu proje kapsamında ABK Çeşme RES Enerji Elektrik Üretim A.Ş. adına 49 yıllığına faaliyet göstermek üzere 11.03.2010 tarihinde üretim lisansı düzenlendiği, İzmir I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 09.08.2011 günlü, 6216 sayılı kararı ile uyumsuzluğa konu taşınmazların 1. ve 2. derece doğal sit alanı sınırları içerisinde kaldığı, plan paftalarında bu alanların D1 ve D2 olarak işaretlendiği, taşınmazları kapsayan alanda uygulanacak proje kapsamında her biri 2 MW olmak üzere toplam 8 adet türbinden oluşan 16 MW kapasiteli Rüzgar Enerji Santralinin kurulmasının öngörülmesi nedeniyle projeye yönelik olarak "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alındığı, 19.07.2012 tarihli, 138 sayılı Tabiat Varlıkları Bölge Komisyonu kararı ile 1/5.000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı ile 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planının, 1. derece doğal sit alanında planlanan idari tesis alanının 3. derece doğal sit alanına kaydırılması kaydıyla uygun olduğuna karar verildiği, bu kararın ve proje için verilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle açılan davanın ise İzmir 5. İdare Mahkemesinin 28.05.2015 tarihli, E:2014/656, K:2015/956 sayılı kararıyla reddine karar verildiği, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 07.03.2013 tarihli, 4307/83 sayılı kararı ile rüzgar enerji santrali kapsamında kalan taşınmazların 4628 sayılı Kanunun 15/c maddesi ile 2942 sayılı Kanunun 7. maddesi uyarınca kamulaştırılmasına karar verildiği, Kurul kararı uyarınca 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10. maddesi kapsamında bedel tespiti ve tescil istemiyle de açılan davada, Çeşme Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2014/19 sayılı dosyasında yapılan tebligat üzerine, anılan kamulaştırma kararı ve 28.03.2013 onay tarihli, 3161 sayılı 1/5000 ölçekli ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planlarının iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyumsuzlukta, dava konusu koruma amaçlı imar planlarında önerilen RES üretim alanı üst ölçekli İzmir Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ve 1/25.000 ölçekli Çeşme Çevre Düzeni Planında gösterilmemiş olsa da, alt ölçekli planlar yoluyla

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2016/13641

Karar No : 2017/11818

yatırımlarının gerçekleştirilebilmesinin plan hükümlerinde olanaklı kılınmış olduğu görüldüğünden üst ölçekli planların temel planlama ilkeleri ile çelişmediği ve planların kademeli birlikteliği ilkesine uygun olduğu, ancak dava konusu planın planlama alanını dört arazi kullanım kararı içerisinde tanımladığı, imar planlarında yer alan kullanımların " türbinler arası bağlantı yolu", "8 adet türbin ve geri saha alanı", "şalt merkezi ve şalt kontrol binası" ve "açık depolama alanı" olduğu, plan onama sınırlarının da, bu kullanımların dış sınırından geçecek şekilde belirlendiği, bu kapsamda öncelikle türbinler arası bağlantı yolları ele alındığında, dava konusu planlarda 12 metre genişliğinde bir ana ulaşım arteri öngörüldüğü, türbinlere erişimin bu ana arter üzerinden sağlandığı, söz konusu bu yol güneyde son türbinde biterken, kuzeyde ise sadece Çeşme yönü yazılarak plan sınırı ile sonlandırıldığı hususlarının Mahkemelerinin E:2014/874 sayılı dosyasında yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporla da tespit edilmesine karşılık İdare Mahkemesince, davaya konu planlar hakkında anılan hususlarla ilgili bir değerlendirme yapılmaksızın, ilgili kurum ve kuruluşların olumlu görüşleri bulunduğu ve "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle açılan davanın İzmir 5. İdare Mahkemesinin 28.05.2015 tarihli, E:2014/656, K:2015/956 sayılı kararıyla reddine karar verildiği, davacı şirkete ait lisans kapsamında gerekli izinler alınmak suretiyle hazırlanan projenin koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planlarına aktarılması mahiyetindeki dava konusu imar planlarında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılarak davanın imar planlarına ilişkin kısmının reddine karar verilmiştir.

İmar planlarının, planlanan yörenin bugünkü durumunun, olanaklarının ve ilerideki gelişmesinin gerçeğe en yakın şekilde saptanabilmesi için coğrafi veriler, beldenin kullanılışı, donatımı ve mali bilgiler gibi konularda yapılacak araştırma ve anket çalışmaları sonucu elde edilecek bilgiler ışığında, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak belde halkına iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla kentin kendine özgü yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus, alan ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli alanları arasında olan bağlantıları, halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular gözönüne alınarak hazırlanması gerekmektedir.

Enerji ihtiyacının gün geçtikçe arttığı günümüzde rüzgar enerji santralleri gibi maliyeti düşük doğal çevreye daha az zarar veren temiz enerji üreten tesislerin teşvik edilmesinde kamu yararı olduğu gibi doğal kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması için gerekli önlemlerin alınmasında da kamu yararı olduğu şüphesizdir. Bu bakımdan söz konusu tesislerin faaliyet göstereceği alanlara ilişkin öncelikle yer seçimi konusunda, enerji verimliliği ve koruma dengesi dikkate alınarak gereken özenin gösterilmesi, şayet söz konusu faaliyetin korunması gereken alanlarda yapılması verimlilik açısından kaçınılmaz ise doğal çevrenin korunması ve meydana gelebilecek tahribatın engellenmesi için bütün tedbir ve önlemlerin alındığının ortaya konulması gerekmektedir. Planlama çalışmalarında da bu hususların göz önünde bulundurulması planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun bir yaklaşımdır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla hazırlanan koruma amaçlı imar planları, planlamaya konu alanın arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma durumları, sit alanının koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamaları, sağlikaştırma ve yenileme alan ve projeleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Koruma amaçlı imar planları arkeolojik, tarihi, kültürel ve doğal değerlerin korunması ve kamu yararı amacına uygun olarak yapılan plan düzenlemeleridir. Koruma amaçlı imar planlarının varsa etkileşim geçiş sahaları da göz önünde bulundurularak ve sit alanının bütününe kapsayacak şekilde içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkileri kurularak hazırlanması esastır.

Bu bağlamda, koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması aşamasında; tarihi çevre, kültürel ve doğal miras, sosyal, kültürel ve ekonomik yapı, teknik alt yapı, sosyal donatı, yapı ve sokak dokusu, mülkiyet yapısı, ulaşım, dolaşım sistemi, örgütlenme biçimi ve benzerlerine ilişkin gerekli etütler kent bütünü ile ilişkilendirilerek yapılmaktadır. Alan ile ilgili tespit edilen sorunların çözümü ve tarihi, kültürel, doğal çevrenin yaşanabilir, sürdürülebilir biçimde korunması için alana

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2016/13641

Karar No : 2017/11818

özgü stratejilerin belirlenmesi esastır.

Dava konusu taşınmazlar 1/100.000 çevre düzeni planında, ağaçlandırılacak alan kullanımı ile doğal sit alanı olarak belirlenen büyük alanın içerisinde yer almasına karşın, dosyadaki imar planı örneklerinin incelenmesinden, sadece rüzgar enerji santrali tesisi alanlarına yönelik olarak bir şerit halinde çevresinden, yerleşim alanlarından ve bu alanlara ilişkin imar planlarından kopuk bir halde imar planı kararlarının üretildiği görülmüştür.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve ilke kararları, koruma amaçlı nazım imar planı ve uygulama imar planı tanımları gözünde bulundurulduğunda, davaya konu nazım imar planının, doğal ve çevresel değerlerin, etkileşim geçiş sahası da dikkate alınarak sürdürülebilirliğini, mutlak korunmasını ve gelecek nesillere intikalini sağlamak amacıyla koruma esaslarını ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esaslarını, yoğunluklarını ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararlarını içeren bir plan niteliğinde bulunmadığı, alanın doğal sit niteliği gözardı edilerek, parçacıl ve noktasal kullanım kararları getirdiği, dolayısıyla **bütünleşik bir niteliğinin** bulunmadığı görülmektedir.

Bu itibarla, imar planlarının, plan sınırları içinde ve dışında çok büyük bir alanın doğal sit alanında kaldığı göz önünde bulundurulduğunda, sadece rüzgar enerji santrali alanına yönelik kullanım kararları getirdiği, etrafındaki yerleşim ve sosyal-teknik alt yapı alanları ve ulaşım ağı ile nasıl ilişkilendirileceğine ilişkin bir düzenleme içermediği gibi doğal çevrenin yaşanabilir, sürdürülebilir biçimde korunması için alana özgü stratejileri üretmekte yetersiz kaldığı anlaşıldığından, davaya konu koruma amaçlı imar planlarında **plan yapım yöntem ve tekniklerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uyarlık görülmemiştir.**

Öte yandan, uyuşmazlığa konu mahkeme kararında atif yapılan başka davacılar tarafından açılan aynı koruma amaçlı imar planlarının iptali istemiyle açılan davanın reddi yolunda İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 07/04/2016 tarihli, E:2014/874, K:2016/544 sayılı kararın, Danıştay Altıncı Dairesinin 16.02.2017 tarihli, E:2016/11233, K:2017/1052 sayılı kararıyla yukarıda belirtilen gerekçelerle bozulmasına karar verilmiş ve söz konusu karara yönelik karar düzeltilmesi istemi ise Danıştay Altıncı Dairesinin 13/12/2017 tarihli, E:2017/6603, K:2017/10746 sayılı kararıyla reddedilmiş, ayrıca "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 28.05.2015 tarihli, E:2014/656, K:2015/956 sayılı kararın da Danıştay Ondördüncü Dairesinin 21.06.2016 tarihli, E:2015/9106, K:2016/5087 sayılı kararıyla bozulmasına karar verilmiştir.

Mahkeme kararının kamulaştırma işlemine ilişkin kısmına gelince,

Davacılar tarafından, bedel tespit ve tescil davasından sonra dava konusu taşınmazın bir kısmının kamulaştırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 07.03.2013 tarihli, 4307-83 sayılı karar ile bu kararın dayanağı olan düzenleyici işlem niteliğinde bulunan imar planlarının iptalinin istenildiği görüldüğünden, dava konusu koruma amaçlı imar planları hakkında yukarıda belirtilen hususlar değerlendirilerek karar verildikten sonra kamulaştırma işlemi hakkında da, bu karar doğrultusunda bir karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, İzmir 5. İdare Mahkemesince verilen 11/05/2016 tarihli, E:2014/276, K:2016/681 sayılı kararın **BOZULMASINA**, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere 27/12/2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Habibe
ÜNAL

Üye
Emin
SINMAZ

Üye
Mehmet
GÖKPINAR

Üye
Ekrem
ÖZÜBEK

Üye
Binnaz
MAHİOĞLU

